

Inhoud

Woord vooraf	5
Inleiding	7
Inhoud	11
Lijst van afkortingen	17
A. DEMOGRAFIE	19
Trefwoorden	19
Vaststellingen	19
De stand van zaken	19
1 De grenzen van Brussel	19
2 Bevolkingsverloop	22
3 Leeftijden en spreiding	25
4 Huishoudens	28
5 Nationaliteit, spreiding en densiteit	30
6 Verhuisdynamieken in Brussel	37
7 Demografische toekomstscenario's	40
Besluit	44
Bronnen	46
B. DE GEBOUWDE STAD	47
Trefwoorden	47
Vaststellingen	47
De stand van zaken	48
1 Structurerende assen	48
1.1 Historische reconstructie van de ruimtelijke ontwikkeling	49
1.2 Brusselse woontypologie	53
2 Patrimonium en materieel erfgoed	56
3 Mobiliteit	59
3.1 Vervoermiddelen	63
3.2 Wegennet en parkeergelegenheid	64
3.3 Autohinder	66
3.4 Stedelijk openbaar vervoer	70
3.5 Niet-gemotoriseerd vervoer	74
3.6 Arbeids- en schoolpendel	76
3.7 Luchtverkeer en goederenverkeer	78
3.8 Verkeersongevallen	80
3.9 Mobiliteitsscenario's	80

4	Leefomgeving	81
4.1	Grondgebruik en landschappen in Brussel	81
4.2	Kwaliteit van het leefmilieu en levenskwaliteit	83
4.2.1	Luchtvervuiling	83
4.2.2	Geluidshinder	84
4.3	Water – energie – afval – bodem	88
4.3.1	Water	88
4.3.2	Energie	89
4.3.3	Afvalverwerking	91
4.3.4	Bodem	92
4.4	Milieu en groene ruimte	94
4.4.1	Groene omgeving	94
4.4.2	Biodiversiteit	97
	Besluit	97
	Bronnen	101
	C. DE ONDERNEMENDE STAD	105
	Trefwoorden	105
	Vaststellingen	105
	Stand van zaken	106
1	Een stad in beweging	106
1.1	Brusselse tewerkstelling volgens activiteitensector	108
1.2	Evolutie van de werkgelegenheid in de privé- en de openbare sector	111
1.3	Demografie van de bedrijven	112
2	Transitie en tertialisering	114
3	Arbeidsmarkt en dualisering	117
3.1	Erkende beroepsbevolking	117
3.1.1	De flexibele arbeidsmarkt	119
3.1.2	Opleidingsniveau	119
3.2	Werkloosheid	120
3.3	Ruimtelijke segregatie in arbeidsmarkt	125
3.3.1	Ruimtelijke activiteitsgraad	126
3.3.2	Ruimtelijke segregatie en onderwijsniveau	127
3.3.3	Werkloosheidsgraad in ruimtelijk perspectief	127
3.4	Gender en etnische discriminatie	129
4	Brussel, zijn pendelaars en de inkomenskwesatie	131
4.1	Pendelaars	131
4.2	Inkomen en ruimtelijke segregatie	133

5	Brussel op welke schaal? Balans tussen (inter)nationale functie en de levenskwaliteit van Brusselaars	136
5.1	Brussel internationaal	136
5.2	Brussel en zijn hinterland	139
6	De haven van Brussel	140
7	Handelscentra en consumptiepatronen	143
7.1	Handelscentra	143
7.2	Consumenten	146
8	Kantorenpark	147
9	Rol van de sociale economie	148
10	Toerisme	151
	Besluit	152
	Bronnen	156
	D. DE STEDELIJKE SAMENLEVING	161
	Trefwoorden	161
	Vaststellingen	161
	Stand van zaken	162
1	Jeugd en ouderen	162
1.1	Verjonging	163
1.2	Kinderopvang	164
1.3	Jongeren en hun parcours in de stad	167
1.4	Vergrijzing	169
2	Culturele diversiteit	170
2.1	Talige pluraliteit	170
2.2	Interculturele pluraliteit	173
2.3	Religieuze en levensbeschouwelijke pluraliteit	176
3	Onderwijs	177
3.1	De grote onderwijsuitdaging	177
3.2	Brusselse schoolgaande jeugd	179
3.3	Het Nederlandstalige onderwijs	182
3.4	Het Franstalige onderwijs	183
3.5	Europese scholen	185
3.6	Vorming, opleiding en socioprofessionele inschakeling	186
4	Huisvesting en wonen	191
4.1	Woningtypologie	191
4.1.1	Bewonersstatuten	191
4.1.2	Sociale huisvesting	192
4.1.3	Ruimtelijke spreiding	193
4.1.4	Comfort	194
4.1.5	Afstemming van de woningvoorraad op huidige huishoudensstructuur	195

4.2	Woningmarkt	197
4.2.1	Privéhuurmarkt	197
4.2.2	Privékoopmarkt	198
4.2.3	Leegstand in Brussel	201
4.3	Sociale gevolgen	202
4.3.1	Stijging omvang bevolking en veranderende gezinskernen	202
4.3.2	Verarming bevolking en stijgend gewicht van huisvestingskost in budget	203
4.4	Woningvoorraad volgens bevolkingsprojecties	206
5	Armoede en dualisering	206
5.1	Armoede naar inkomen berekend	206
5.2	Minimum-/vervangingsinkomen en uitkeringen	209
5.3	Schulden van de Brusselse bevolking	212
5.4	Achtergestelde buurten	212
5.5	Welke stedelijke solidariteit uitbouwen?	216
6	Gezondheid	218
6.1	Gezondheid van volwassenen	218
6.2	Gezondheid van moeder en kind	220
6.3	Zelfgerapporteerde gezondheid en toegang tot zorg	222
7	Het culturele leven	223
7.1	Brussel en cultuur	223
7.2	Gebrek aan geïntegreerde visie	226
8	Veiligheid – onveiligheid	228
8.1	Vastgestelde criminele feiten	230
8.2	Onveiligheidsgevoel	230
8.3	Verkeersveiligheid	231
8.4	Tussenkomst brandweer en dringende medische hulp	232
8.5	Politie	232
	Besluit	232
	Bronnen	239
	E. INSTELLINGEN EN BESTUUR	245
	Trefwoorden	245
	Vaststellingen	245
	Stand van zaken	246
1	Institutioneel kluwen	246
1.1	Bevoegdheden	246
1.2	Financiering	250
1.2.1	Inkomsten en uitgaven van het gewest	250
1.2.2	Inkomsten en uitgaven van de gemeenten	252

1.2.3	Evenwicht in de fiscale realiteit en de fiscale druk op de gezinnen	255
1.2.4	Een noodzakelijke herfinanciering	257
2	Stedelijke ontwikkelingsinstrumenten van het gewest	258
2.1	GewOP en GBP	261
2.2	Prioritaire interventiezone (PIZ)	265
2.3	Evaluatie van het Gewestelijk Secretariaat voor Stedelijke Ontwikkeling	270
	Besluit	274
	Bronnen	277
F. ENKELE TRANSVERSALE UITDAGINGEN: DUURZAME ONTWIKKELING, DENSITEIT, CULTURELE DIVERSITEIT EN DEMOCRATIE		279
	Trefwoorden	279
	Vaststellingen	279
	Stand van zaken	280
1	Duurzame ontwikkeling	280
1.1	Duurzaamheidsbeleid in de Brusselse gemeenten	281
1.2	Duurzaamheid in de wijkcontracten	284
1.3	Ecologische voetafdruk	285
1.4	Nood aan een integraal duurzaamheidsbeleid	285
2	Densiteitsbeheer	286
3	Culturele diversiteit	290
4	Democratie en goed bestuur	295
4.1	Problemen van de stedelijke representatiedemocratie	295
4.2	De Brusselse institutionele complexiteit	298
5	Van staat naar stad: transversaal decentreren	302
	Besluit	303
	Bronnen	306
	Nawoord	309